

CORALIA DITVALL, *Lärobok i Rumänska för nybörjare*
(*Manual de limba română pentru începători*), Cluj-Napoca,
Editura Scriptor, 2016, 324 p.

În domeniul în continuă schimbare, reînnoire și în același timp de mare diversitate, care se referă la metodică de predare a limbilor străine, în general, în cazul de față, a limbii române pentru străini, a apărut, de curând, un remarcabil volum, intitulat *Manual de limba română pentru începători*. Autoarea, prof. Coralia Ditvall, predă de mult timp limba română la Universitatea din Lund, acolo unde cursurile de română nu sunt o noutate.

Studiul limbii române la Universitatea din Lund este indisolubil legat de numele și de personalitatea prof. Alf Lombard, cunoscutul lingvist suedez. Convins de importanța limbii române pentru romanistică, el a învățat-o în tinerețe, devenind, după aceea, cel mai important promotor al limbii și culturii românești în Suedia. A inaugurat cursul de limba română la Universitatea din Uppsala în 1936, primul curs de acest fel din Suedia, pe care îl va ține din 1938 până la pensionare și chiar și după aceea, la Universitatea din Lund. Activitatea sa este continuată de către prof. Coralia Ditvall, care i-a fost și ultima doctorandă. După numeroși ani de predare de la catedră, conform metodelor tradiționale, în ultima perioadă preocupările și cercetările ei sunt legate de aplicarea unui proiect de modernizare a procesului educațional, și anume, învățământul la distanță. A fost printre primele cadre didactice universitare care s-au inițiat în domeniul studierii limbilor străine prin internet, desfășurând o activitate de pionierat. În cazul limbii române, acest nou model educațional, început în 1999, s-a dovedit o mare reușită. Avantajele acestui sistem (expuse de autoare în numeroase studii și comunicări) au contribuit la creșterea interesului studenților pentru limba română și la o mai mare motivație pentru a urma cursurile. Rezultatul a fost o întărire a secției de română, care avea în ultimii ani tot mai puțini studenți, prin creșterea impresionantă a numărului lor¹, aceștia provenind din toată Scandinavia, dar și din alte zone geografice. În prezent, programul cuprinde patru nivele de studiu (de la începători până la nivelul predoctoral), fiind singurul program universitar, de acest fel, complet, din nordul Europei. Este în întregime *online*.

Lucrarea pe care o prezentăm, așa cum rezultă din scurtul *Cuvânt introductiv*, este primul manual de română scris în suedeză. La baza lui se află atât îndelungata experiență didactică și studiile de cercetare științifică ale autoarei privind abordările tradiționale, cât și sistemul modern educațional prin internet. Acest manual se adresează studenților începători, atât celor care urmează cursurile de limbă română în sistemul de învățământ, cât și celor care studiază individual. Volumul are următoarea structură: o scurtă introducere și patru părți, dintre care primele trei constituie manualul propriu-zis, iar partea a patra completează în mod necesar studiul limbii cu informații despre țara în care se vorbește această limbă – România.

În prima parte, lecția 0 începe cu alfabetul și cu indicarea literelor specific românești (*ă, â, î, ș, ț*), urmează lista vocalelor și a consoanelor, cu precizări privind valoarea, pronunțarea lor (de ex. problema grupurilor *che, chi, ghe, ghi*; a lui *e* pronunțat *ie* etc.) și cu exemplificări pentru echivalarea lor cu sunetele suedeze. În privința ortografiei, autoarea atenționează asupra schimbărilor ortografice din 1993 (înlocuirea lui *i* prin *â*, cu precizările necesare, a lui *sint* prin *sunt*), amintește și unele probleme legate de accentuare și intonație (mici paragrafe). Autoarea utilizează pentru această lecție *Gramatica românească (Rumänsk grammatik, C.W.K. Gleerup, Lund, 1973, 409 p.)* a lui Alf Lombard, scrisă în suedeză, care este însă, în mai mică măsură, un manual, cât mai ales o lucrare științifică destinată specialiștilor. Autor al unor opere fundamentale în domeniul limbii române, el a scris și lucrări de popularizare despre România, despre limba și poporul român și chiar un ghid turistic: *România pentru turiști (Rumänska på väg, 1973)*.

¹ Coralia Ditvall, *From 3 to 130 Students: Online University Studies in Languages – the Case of Romanian in Scandinavia*, în *Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară și etnofolclorică românească și contextul european*. Volum îngrijit de Luminița Botoșineanu et alii, Iași, Editura Alfa, 2009, p. 107–113.

Desigur, intenția fiecărui autor de manuale este aceea de a propune și aplica acele metode, procedee, structuri, care și-au dovedit eficiența în decursul anilor, pentru a obține rezultate cât mai bune, privind însușirea rapidă și corectă a limbii-țintă. Cele 15 lecții din prima parte conțin propoziții scurte, axate pe probleme generale, comune în majoritatea manualelor de acest tip, situații frecvente din viața cotidiană: familia, profesia, la cumpărături, la doctor etc., urmate de probleme elementare de gramatică. Modul preferat în prezentarea temelor propuse în fiecare lecție este dialogul. Forma dialogată, pe care o regăsim frecvent și în alte manuale, este aici în mod ingenios și original folosită, astfel încât ușurează însușirea rapidă a contextelor și a problemelor de gramatică și familiarizează, de la început, cursanții cu stilul colocvial. Fiecare lecție este urmată de o listă, care conține toate cuvintele din text, cu traducerea suedeză însoțită de precizări gramaticale: de exemplu, infinitivul verbului folosit în text, forma articulată a substantivului etc.; sau alt gen de explicații: pentru sigla *TAROM*, pentru prescurtarea *d-na*, iar în cazul când nu există un termen echivalent în suedeză, printr-o scurtă definiție cu caracter enciclopedic: ex. *telemea*: brânză grasă, brânză grecească de oaie. În opinia autoarei, repetarea, recapitularea reprezintă o parte esențială a procesului de învățare, de aceea în mod intenționat a elaborat lecțiile următoare, din partea a doua și a treia, păstrând texte parțial identice cu cele din prima parte, dar îmbogățind treptat lista de cuvinte și chestiunile gramaticale, în ordinea dificultății lor. Astfel, de exemplu, dacă în prima parte se propun întrebări și probleme gramaticale foarte simple (verbe la indicativ prezent, persoana întâi și a doua singular), în a doua parte sunt aceleași verbe la toate persoanele, iar în partea a treia, alternarea verbelor la singular/plural, verbele auxiliare la prezent etc. În același timp se completează și se îmbogățește textul cu expresii uzuale și familiare și termeni din vorbire cotidiană. De fiecare dată, urmează exerciții recapitulative adecvate, cheia fiecărui exercițiu aflându-se la sfârșit. Tot în partea a treia sunt prezentate două texte literare: o piesă de teatru (un scenariu) *Bună Cristina! Pa Cristina!* de Ana Agopian, Carmen Mezincescu, Oana Răsuceanu, Iulia Rugină, și un fragment din romanul *Amândoi*, de Liviu Rebreanu. Ambele sunt urmate de lista cuvintelor din text, cu traducerea lor și cu precizări amănunțite, absolut necesare, de natură gramaticală și, uneori, de natură stilistică. În cazul celui de al doilea text s-au selectat la vocabular doar un număr mic de cuvinte, mai ales termeni familiari sau regionali, ieșiți din uz etc., atenția autoarei oprindu-se asupra numeroaselor construcții sau expresii care necesită explicații amănunțite. Ambele texte sunt urmate de traducerea lor integrală. Chiar și așa, fragmentul din *Amândoi* rămâne mult prea dificil pentru un cursant începător.

În final, partea a patra, intitulată: *Pe scurt despre România*, conține informații esențiale despre istoria, geografia, economia, bogățiile naturale, demografia, religia, învățământul, mass-media, politica, turismul, orașele cele mai importante etc. Volumul se încheie cu o *Listă de cuvinte* (având indicat accentul), cu foarte amănunțite și utile indicații gramaticale (gen, număr, articol, formele de prezent ale verbelor), cu traducere și explicații în suedeză și cu o *Listă a verbelor* folosite în textul lecțiilor, conjugate la indicativ prezent. Înregistrarea pe CD oferă cursanților posibilitatea de a asculta textele, în lectura unor vorbitori nativi.

Limba română pentru începători este un manual complex, temeinic, bine gândit și îndelung pregătit. Beneficiază de o prezentare grafică îngrijită, elegantă, volumul e frumos legat și cartonat, iar coperta, deosebit de reușită, ne amintește cu finețe culorile drapelului suedez.

IOANA ANGHEL

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu” al Academiei Române
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21